

POLO-Cro28

Opservatorij politika u Hrvatskoj
Jean Monnet potpora institucijama
2015. - 2018.

POLO Analitički osvrt

Rezultati provedbe procesa Europskog semestra: osvrt na Češku, Hrvatsku i Mađarsku

Ivana Skazlić¹

IRMO, Zagreb, rujan 2017.

Uvod

U ovom se radu daje kratak pregled rezultata provedbe procesa Europskog semestra, uključujući novine uvedene u ciklusu za 2017. godinu. Nadalje, u radu se analizira kako se postupak Europskog semestra provodi u odabranim državama članicama (Češkoj, Hrvatskoj i Mađarskoj) s posebnim naglaskom na dosadašnje sudjelovanje Hrvatske u tom procesu.

Proces Europskog semestra 2017.: noviteti i pregled rezultata dosadašnje provedbe

Europski semestar glavni je instrument integrirane godišnje koordinacije fiskalnih i makroekonomskih politika država članica na razini EU-a. Sedmi ciklus Europskog semestra počeo je prema utvrđenom vremenskom okviru u studenom 2016. godine

¹ Ivana Skazlić, mag. pol. i mag. europskih i međunarodnih odnosa, suradnica u znanosti u Odjelu za europske integracije (IRMO). Mentorica: dr. sc. Višnja Samardžija, IRMO.

kada je Komisija objavila tzv. jesenski paket Europskog semestra², iznoseći svoja stajališta o gospodarskim i socijalnim prioritetima EU-a za sljedeću godinu. Nakon toga, u veljači 2017. Komisija je u sklopu zimskog paketa Europskog semestra³ objavila izvješća o pojedinim državama članicama (osim Grčke, koja je dio posebnog programa) s rezultatima detaljnog preispitivanja za one države članice u kojima su ustanovljene potencijalno rizične makroekonomske neravnoteže. Naposljetku, u sklopu proljetnog paketa⁴ koji je Komisija objavila u svibnju 2017. daju se preporuke po državama članicama za 2017. godinu, koje potom odobrava Europsko vijeće, a usvaja ECOFIN.

Aktualna Komisija uvela je nekoliko važnih promjena u proces Europskog semestra u ciklusu 2015. i 2016. godine kako bi u pogledu provedbe bio relevantniji, transparentniji i učinkovitiji. Tako se primjerice od Europskog semestra 2015. preporuke za područje eura objavljuju na početku ciklusa (u studenome), a preporuka po državama članicama ima manje i usmjerenije su na prioritetna područja u pojedinoj državi članici. Od ciklusa za 2016. godinu provodi se pojednostavljeni postupak u slučaju makroekonomskih neravnoteža smanjivanjem kategorija neravnoteža sa šest na četiri i pojačanim praćenjem za sve države članice s ustanovljenim (prekomjernim) makroekonomskim neravnotežama.

U ciklusu 2017. godine Komisija je uvela dodatne izmjene u proces Europskog semestra sa svrhom jačanja dijaloga s državama članicama i osiguravanja boljeg međusobnog razumijevanja u pogledu ključnih reformskih prioriteta. Tako je prije objavljivanja izvješća po državama članicama za 2017. godinu prvi put održala konzultacije s državama članicama o određenim elementima izvješća. Osim toga, u procesu praćenja provedbe preporuka po državama članicama u većoj mjeri uzima u obzir višegodišnju perspektivu s obzirom na to da mnoge reforme zahtijevaju duže vrijeme za provedbu i ocjenu rezultata (Europska komisija, 2017a).

U Europskom semestru 2017. Komisija je Godišnjim pregledom rasta 2017. potvrdila prethodne *policy* prioritete (poticanje ulaganja, provedba strukturnih reformi i osiguravanje odgovornih fiskalnih politika) te pozvala države članice na jače uključivanje socijalnih aspekata u reformske planove. Izlaskom Hrvatske i

² Glavne sastavnice jesenskog paketa Europskog semestra 2017. uključuju: i) Godišnji pregled rasta 2017., ii) Izvješće o mehanizmu upozoravanja 2017., iii) Nacrt Zajedničkog izvješća o zapošljavanju, iv) Preporuke o gospodarskoj politici euro područja v) Komisijino priopćenje „Prema pozitivnom smjeru fiskalne politike euro područja“ te vi) Komisijino priopćenje o nacrtima proračunskih planova država članica euro područja za 2017. godinu.

³ U sklopu zimskog paketa Europskog semestra 2017. Komisija je u skladu s uobičajenom praksom objavila: i) 27 izvješća po državama članicama, uključujući izvješće o detaljnom preispitivanju, ii) Priopćenje o glavnim nalazima i rezultatima izvješća po državama članicama i detaljnom preispitivanju makroekonomskih neravnoteža, iii) izvješće o provedbi Fiskalnog ugovora, iv) izvješće o analizi stanja duga u Italiji te v) izvješće o pogrešnom prikazivanju statističkih podataka u saveznoj državi Salzburg, Austrija.

⁴ U sklopu proljetnog paketa Europskog semestra 2017. Komisija je objavila: i) Nacrt preporuka po državama članicama, ii) Preporuke Vijeću za obustavu postupka u slučaju prekomjernog deficita za Hrvatsku i Portugal, iii) izvješća o Belgiji i Finskoj u vezi s njihovom usklađenosti s kriterijima duga u 2016., iv) Potvrdu za Italiju o provedenim dodatnim fiskalnim mjerama za 2017. v) Preporuku Vijeću za izdavanjem upozorenja Rumunjskoj za postojanje znatnog odstupanja od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja u 2016., vi) Prijedlog odobrenja zatražene fleksibilnosti Litvi i Finskoj u okviru Pakta o stabilnosti i rastu na temelju ocjene njihovih Programa stabilnosti za 2017. Te vii) Zaključak da u ovoj fazi ne treba pokrenuti Postupak u slučaju makroekonomskih neravnoteža za Cipar, Italiju i Portugal temeljem ocjene njihovih nacionalnih programa reformi.

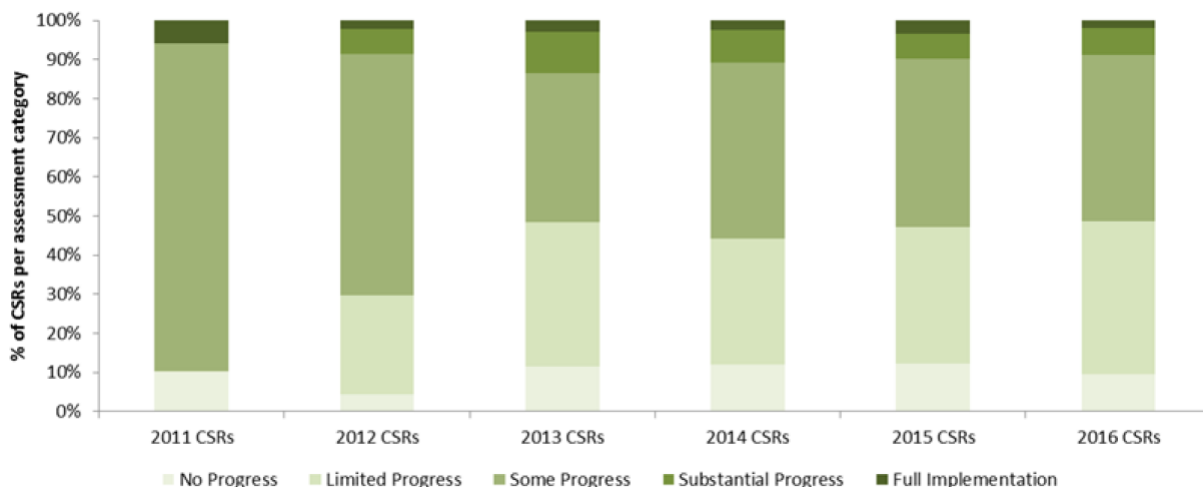
Portugala iz Postupka prekomjernog deficita u 2017. godini, korektivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu trenutačno su obuhvaćene Francuska, Grčka, Španjolska i Ujedinjeno Kraljevstvo. To je značajan napredak u odnosu na 2011. godinu kada su korektivnim dijelom Pakta bile obuhvaćene ukupno 24 države članice. Izvješće o mehanizmu upozoravanja identificiralo je 13 država članica za koje je bilo potrebno provesti detaljno preispitivanje makroekonomskih neravnoteža u 2017. godini. Rezultati tog preispitivanja pokazali su da 6 od 13 identificiranih država članica bilježi prekomjerne makroekonomske neravnoteže (Bugarska, Francuska, Hrvatska, Italija, Portugal i Cipar), sljedećih 6 makroekonomske neravnoteže (Njemačka, Irska, Španjolska, Nizozemska, Slovenija i Švedska), a za Finsku nisu utvrđene neravnoteže (Europski parlament EGOV, 2017a; Europska komisija, 2017a).

Vezano uz ostvarivanje ciljeva strategije Europa 2020. (vidi tablicu 1 u prilogu), najnoviji trendovi upućuju na to da će se na razini EU-a vrlo izgledno dosegnuti ciljevi u području zapošljavanja, energetske održivosti i klime te obrazovanja. S druge strane, ciljevi u području ulaganja u istraživanje i razvoj te borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti neće se moći ostvariti do 2020. godine (Europska komisija, 2017b, str. 20).

Komisija je u 2017. izdala ukupno 78 preporuka po državama članicama ili u prosjeku 2,9 preporuka po državi članici. Broj preporuka dodatno se smanjio u odnosu na prethodnu godinu kada je Komisija izdala ukupno 89 preporuka, a posebice u odnosu na 2014. kada je izdano najviše preporuka u okviru procesa Europskog semestra (ukupno 157 ili u prosjeku 6 preporuka po državi članici) (Europski parlament EGOV 2017a; Europska komisija 2017b).

Međutim, dosadašnja provedba preporuka po državama članicama još uvijek se ne može smatrati zadovoljavajućom (vidi Sliku 1). Komisijina procjena provedbe preporuka od strane država članica za 2016. godinu, uzimajući u obzir provedene reformske aktivnosti, pokazuje kako je 43% preporuka provedeno s određenim napretkom, tek 2% preporuka provedeno je u potpunosti odnosno sa značajnim napretkom, a u provedbi 55% preporuka ostvaren je ograničen napredak ili je potpuno izostao (Europski parlament EGOV, 2017a). Najznačajniji napredak ostvaren je u području fiskalnih politika te politika aktivnog zapošljavanja, a veće napore treba uložiti u područjima dugoročne održivosti javnih financija i tržišnog natjecanja uslugama i poslovnom okruženju (Europska komisija, 2017b, str. 6).

Slika 1. Provedba preporuka po državama članicama: godišnja procjena za svaku godinu

Izvor: Europska komisija, 2017b.

Europski semestar u Češkoj, Hrvatskoj i Mađarskoj

Češka i Mađarska sudjeluju u procesu Europskog semestra od prvog ciklusa 2012. godine; Hrvatska je u njemu prvi put sudjelovala na dobrovoljnoj osnovi u 2013. godini, a punopravno od ciklusa za 2014. godinu nadalje.

Sve tri promatrane države članice bile su obuhvaćene **korektivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu**. Za **Češku** je Postupak prekomjernog deficita bio pokrenut u prosincu 2009. godine zbog proračunskog deficita procijenjenog na 6,6% BDP-a (ograničenje u okviru Pakta o stabilnosti i rastu je 3% BDP-a), dok je javni dug bio ispod dopuštenog ograničenja od 60% BDP-a. Češka je uspješno i relativno brzo uspjela smanjiti svoj prekomjerni proračunski deficit (na 1,5% BDP-a u 2013.) te je 2014. godine izašla iz korektivnog dijela Pakta (Vijeće EU-a, 2014a). Prema najnovijim ocjenama o usklađenosti s Paktom o stabilnosti i rastu Češka je svrstana među države članice za koje Komisija smatra da su u skladu s trenutačnim obvezama preventivnog dijela Pakta te za tu državu članicu nije bilo potrebno izdavati preporuke za dostizanje srednjoročnog proračunskog cilja (Europski parlament EGOV, 2017a).

Za **Mađarsku** je Postupak prekomjernog deficita bio otvoren već u srpnju 2004. godine zbog visoke razine proračunskog deficita od 7,1% BDP-a. Ta država članica bila je obuhvaćena korektivnim dijelom Pakta čak devet godina te je nakon uspješnog i održivog smanjenja proračunskog deficita (na 2,7% BDP-a), ali i javnog duga koji je u međuvremenu bio značajno porastao iznad razine dopuštene u okviru Pakta, Postupak prekomjernog deficita za Mađarsku zatvoren u lipnju 2013. (Vijeće EU-a, 2013). Prema posljednjim Komisijinim ocjenama o usklađenosti s Paktom o stabilnosti i rastu Mađarska je svrstana među države članice za koje se procjenjuju

određena ili značajna odstupanja od obveza u sklopu preventivnog dijela Pakta (Europski parlament EGOV, 2017a). Stoga je Vijeće pozvalo Mađarsku na poduzimanje daljnjih mjera tijekom 2017. godine s ciljem usklađivanja s odredbama Pakta te izdalo preporuku za provedbu fiskalne politike u skladu s odredbama preventivnog dijela Pakta koja će polučiti znatne fiskalne napore u 2018. godini. Pri tome, poduzete *policy* mjere trebaju pridonijeti i jačanju gospodarskog oporavka i osigurati održivost javnih financija (Europska komisija, 2017c).

Hrvatska je bila obuhvaćena korektivnim dijelom Pakta od siječnja 2014. godine zbog procijenjenog prekomjernog proračunskog deficita u visini od 5,5% BDP-a i javnog duga od 62% BDP-a. U odluci Vijeća EU-a predviđen je trogodišnji rok za ispravak odstupanja od propisanih referentnih vrijednosti Pakta o stabilnosti i rastu za Hrvatsku. Na temelju pozitivnih promjena uspješnog smanjenja proračunskog deficita (u 2016. deficit opće države dosegnuo je 0,8%) i procijenjenog postupnog smanjenja prekomjerne razine javnog duga (predviđeno smanjenje na 79,4% u 2018.) prema Komisijinoj proljetnoj prognozi za 2017. i Programu konvergencije Hrvatske za razdoblje 2017. – 2020. Vijeće EU-a obustavilo je korektivni dio Pakta za Hrvatsku u lipnju 2017. (Vijeće EU-a, 2017).

Nadalje, promatrane države članice imaju različita iskustva vezano uz nadzor makroekonomskih neravnoteža koji se u okviru europskog semestra provodi putem **Postupka u slučaju makroekonomskih neravnoteža**. Nadzor makroekonomskih neravnoteža temelji se na tzv. Izvješću o mehanizmu upozoravanja koji putem ljestvice pokazatelja i pragova omogućuje rano otkrivanje i otklanjanje potencijalno rizičnih neravnoteža u pojedinoj državi članici. Ljestvicom pokazatelja prate se vanjske i unutarnje neravnoteže, a ako određena država članica prijeđe nekoliko pragova Komisija provodi detaljno preispitivanje njezina makroekonomskog stanja. Od uspostave tog postupka Komisija nije nijednom provela detaljno preispitivanje makroekonomskih neravnoteža za **Češku**, te se ova država članica kontinuirano nalazi u kategoriji članica koje ne bilježe neravnoteže. Za **Mađarsku** je Komisija provodila detaljna preispitivanja u razdoblju od 2012. do 2015. godine te je Mađarska bila svrstana u kategoriju država članica koje se suočavaju s makroekonomskim neravnotežama. Godine 2016. Komisija je također provela detaljno preispitivanje za Mađarsku, međutim rezultati su pokazali da stanje nije rizično, pa je ta država članica bila svrstana u kategoriju država članica koje ne bilježe neravnoteže. U ciklusu 2017. za Mađarsku nije provedeno detaljno preispitivanje makroekonomskih neravnoteža (Europski parlament EGOV, 2017b). S druge strane, **Hrvatska** se već četiri godine zaredom nalazi u kategoriji država članica s prekomjernim makroekonomskim neravnotežama na koje su upozorili rezultati detaljnog preispitivanja. Ustanovljene makroekonomske neravnoteže odnose se uglavnom na visoku razinu javnog i privatnog duga u kontekstu niske produktivnosti i slabog potencijala rasta (Europski parlament EGOV, 2017c, str. 5). Međutim, Komisija do sada nije preporučila pokretanje korektivnog dijela Postupka u slučaju makroekonomskih neravnoteža, odnosno Postupak u slučaju prekomjernih makroekonomskih neravnoteža ni za jednu državu članicu. Tablica 2

u prilogu daje prikaz ljestvice rezultata i pragova za otkrivanje potencijalnih makroekonomskih neravnoteža za odabrane države članice.

Promatrane države članice postigle su različite razine uspješnosti u **dostizanju nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020**. Prema najnovijim podacima (Eurostat, 2017) **Češka** je u 2016. godini dosegla svoje nacionalne Europa 2020. ciljeve u području zapošljavanja, visokog obrazovanja i ulaganja u istraživanje i razvoj, uspješno je smanjila broj stanovništva kojem prijete siromaštvo i socijalna isključenost te je na dobrom putu k dostizanju ciljeva vezanih uz energetske održivost i klimu. Međutim, dodatne napore treba uložiti u sprečavanje ranog napuštanja školovanja, koje je poraslo posljednjih godina te u područje primarne potrošnje energije. **Mađarska** je na dobrom putu u ostvarivanju nacionalnih ciljeva u području zapošljavanja, visokog obrazovanja i energetske održivosti i klime, a veće napore treba uložiti u dostizanje ciljeva u području ulaganja u istraživanje i razvoj, sprečavanju ranog napuštanja školovanja i smanjenju siromaštva i socijalne isključenosti. **Hrvatska** je ostvarila svoje ciljeve u sprečavanju ranog napuštanja školovanja, koje je među najnižima u EU-u i u području energetske održivosti i klime s iznimkom povećanja udjela obnovljivih izvora energije u prometu te ostvaruje dobre rezultate u smanjivanju siromaštva i socijalne uključenosti. Veće napore potrebno je uložiti u dostizanje ciljeva u području zapošljavanja, ulaganja u istraživanje i razvoj i visokog obrazovanja. Trenutačno ostvareni rezultati u dostizanju nacionalnih ciljeva Europa 2020. odabranih država članica prikazani su u tablici 3.

Tablica 3. Ostvarenje nacionalnih ciljeva u okviru Strategije Europa 2020.: Češka, Mađarska i Hrvatska

Cilj Europe 2020.	Stopa zaposlenosti (% stanovništva u dobi 20-64 g.)		Istraživanje i razvoj (% BDP-a)		Emisije stakleničkih plinova (indeks 1990=100)		Obnovljivi izvori energije (% bruto krajnje potrošnje energije)		Energetska učinkovitost (% primarne potrošnje energije u Mtoe)		Rano napuštanje školovanja (% stanovništva u dobi 18-24 god.)		Visoko obrazovanje (% stanovništva u dobi 30-34 god.)		Siromaštvo/ socijalna isključenost (stanovništvo izloženo riziku, kumulativna razlika u odnosu na 2008. u tisućama)	
	Stanje 2016.	Nacionalni cilj 2020.	Stanje 2015.	Nacionalni cilj 2020.	Stanje 2015.	Nacionalni cilj 2020.	Stanje 2015.	Nacionalni cilj 2020.	Stanje 2015.	Nacionalni cilj 2020.	Stanje 2016.	Nacionalni cilj 2020.	Stanje 2016.	Nacionalni cilj 2020.	Stanje 2016.	Nacionalni cilj 2020.
CZ	76.7	75	1.95	1	64.9	(:)	15.1	13	39.9	39.6	6.6	5.5	32.8	32	-191	-100
HR	61.4	62.5	0.85	1.4	75.38	(:)	29.0	20	8.0	11.5	2.8	4	29.5	35	-140	(:)
HU	71.5	75	1.38	1.8	65.3	(:)	14.5	13	22.3	24.1	12.4	10	33.0	34	-253	-450
EU 28	71.7	75	2.03	3	77.88	80	16.7	20	1529.6	1483	10.7	10	39.1	40	(:)	- 20000

Izvor: Eurostat, 2017.

Na temelju rezultata triju navedenih postupaka nadzora u okviru Europskog semestra: nadzora javnih financija u skladu s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu, nadzora makroekonomskih neravnoteža putem Postupka u slučaju makroekonomskih neravnoteža te nadzora ostalih ekonomskih i socijalnih aspekata politika država članica vezanih uz Integrirane smjernice odnosno provođenje strategije Europa 2020, Komisija izdaje **preporuke po državama članicama**. Navedene preporuke pružaju smjernice za provedbu proračunskih, makroekonomskih i strukturnih politika, ukazujući na prepreke koje treba otkloniti kako bi se ostvario pun potencijal gospodarskog rasta i zapošljavanja.

Broj preporuka koje je Komisija izdala za promatrane države članice smanjio se u skladu s općim postupkom pojednostavljivanja procesa Europskog semestra, iako su sve promatrane članice EU-a ostvarivale pretežno ograničen napredak u njihovoj provedbi (tablica 5). Prema posljednjoj Komisijinoj procjeni **Češka je u 2016. godini ostvarila određen napredak u provedbi 2 preporuke** (u području održivih javnih financija i području istraživanja i razvoja te zapošljavanja podzastupljenih skupina) **i ograničen napredak u provedbi 1 preporuke** (u području javne uprave i poslovnog okruženja). **Mađarska je ostvarila određen napredak u provedbi 2 preporuke** (u području oporezivanja, tržišnog natjecanja i regulatornog okvira te borbi protiv korupcije i u području tržišta rada i socijalne pomoći te obrazovanja skupina u nepovoljnom položaju), dok će se napredak u ostvarivanju 1 preporuke o usklađenosti s pravilima Pakta o stabilnosti i rastu ocijeniti naknadno pri ocjenjivanju mađarskog Programa konvergencije 2017. **Hrvatska je u 2016. ostvarila ograničen napredak u provedbi 4** od ukupno 5 **preporuka** (u području javnih financija, javne uprave i upravljanja javnim poduzećima, smanjenja parafiskalnih nameta i administrativnog opterećenja te kvalitete i učinkovitosti pravosudnog sustava), **dok u provedbi 1 preporuke** (u području mirovinskog sustava i sustava socijalnih naknada) **nije ostvaren napredak** (Europski parlament EGOV, 2017d).

U ciklusu Europskog semestra 2017. za Češku su izdane 2 preporuke utemeljene isključivo na Integriranim smjernicama s pravne perspektive s obzirom na to da se ta država članica nalazi u preventivnom dijelu Pakta o stabilnosti i rastu te u okviru Postupka u slučaju makroekonomskih neravnoteža nisu ustanovljene neravnoteže. S druge strane, **za Mađarsku su izdane 3 preporuke** i to 1 utemeljena na Paktu o stabilnosti i rastu upozoravajući na nužnost značajnog fiskalnog napora kako bi se osiguralo ispunjavanje zahtjeva preventivnog dijela Pakta te 2 preporuke utemeljene na Integriranim smjernicama. **Za Hrvatsku je izdano 5 preporuka** utemeljenih na Postupku u slučaju makroekonomskih neravnoteža, uz 1 preporuku utemeljenu također i na Paktu o stabilnosti i rastu. Iako se većina specifičnih preporuka ponavlja iz prethodnog ciklusa u pogledu područja na koje se odnose, u slučaju Hrvatske izdana je preporuka za novo *policy* područje, a odnosi se na reformu sustava obrazovanja (Europski parlament EGOV, 2017a).

Tablica 4. Komisijina procjena provedbe preporuka za Češku, Mađarsku i Hrvatsku u okviru ciklusa Europskog semestra 2013. – 2016.

Europski semestar 2016.								
CZ	CSR*1	CSR2	CSR3					
HR	CSR1	CSR2	CSR3	CSR4	CSR5			
HU	CSR1	CSR2	CSR3					
Europski semestar 2015.								
CZ	CSR1	CSR2	CSR3	CSR4				
HR	CSR1	CSR2	CSR3	CSR4	CSR5	CSR6		
HU	CSR1	CSR2	CSR3	CSR4	CSR5			
Europski semestar 2014.								
CZ	CSR1	CSR2	CSR3	CSR4	CSR5	CSR6	CSR7	
HR	CSR1	CSR2	CSR3	CSR4	CSR5	CSR6	CSR7	CSR8
HU	CSR1	CSR2	CSR3	CSR4	CSR5	CSR6	CSR7	
Europski semestar 2013.								
CZ	CSR1	CSR2	CSR3	CSR4	CSR5	CSR6	CSR7	
HR	-	-	-	-	-	-	-	-
HU	CSR1	CSR2	CSR3	CSR4	CSR5	CSR6	CSR7	

*CSR (engl.) Country specific recommendation/Preporuka po državama članicama (hr.).
 Ocjena provedbe preporuka po državama članicama u tablici označava: značajan napredak/
 provedeno u potpunosti, određen napredak, ograničen napredak/nema napretka i nije procijenjeno.

Izvor: prema Europski parlament – EGOV, Country specific recommendation (CSR) for 2016, 2015, 2014 and 2013; na temelju ocjena Europske komisije u izvješćima po državama članicama.

Zaključak

Proces Europskog semestra ključan je element snažnijeg gospodarskog upravljanja na razini EU-a sa svrhom ostvarivanja pametnog, održivog i uključivog rasta. Tijekom proteklog razdoblja Komisija je u nekoliko navrata unapređivala taj proces kako bi bio što učinkovitiji i transparentiji. Poseban naglasak stavljen je na jačanje dijaloga s državama članicama kako bi se osiguralo bolje međusobno razumijevanje u utvrđivanju prioritetnih područja djelovanja te snažnija i koordiniranija provedba reformskih planova i mjera. Države članice imaju različita iskustva sudjelovanja u ovom procesu te ostvaruju različite rezultate u provedbenom smislu, što se pokazalo i na primjeru analiziranih odabranih država članica u ovom osvrtu, odnosno Češke, Mađarske i Hrvatske.

Češka je u sklopu Europskog semestra uspjela dobro i pravovremeno kontrolirati svoje javne financije i razinu javnog duga te je relativno brzo izašla iz Postupka prekomjernog deficita, dok se prema analizi makroekonomskih neravnoteža

kontinuirano nalazi u kategoriji država članica koje se ne suočavaju s neravnotežama. Prema ocjeni Komisije, u dogovoru na preporuke Češka uglavnom ostvaruje određen napredak. Mađarska je bila dugo obuhvaćena Postupkom prekomjernog deficita jer neke mjere koje je poduzimala sa svrhom smanjivanja prekomjernog proračunskog deficita nisu bile odgovarajuće za ostvarivanje dugoročne održivosti. Prema posljednjim Komisijinim ocjenama o usklađenosti s Paktom o stabilnosti i rastu, Mađarska je svrstana među države članice za koje se procjenjuju odstupanja od obveza u okviru preventivnog dijela Pakta te je potrebno poduzeti veće fiskalne napore u 2018. godini kako bi se osiguralo poštovanje odredbi preventivnog dijela Pakta. Posljednja analiza Komisije pokazala je da se Mađarska ne suočava s makroekonomskim neravnotežama jer su unatoč visokom inozemnom dugu i udjelu loših zajmova smanjeni rizici povezani s unutarnjim i vanjskim neravnotežama. U provedbi preporuka Mađarska uglavnom ostvaruje ograničen napredak, te treba uložiti veće napore u rješavanje ključnih problema na koje upućuju preporuke.

Hrvatska je na temelju ostvarenih rezultata fiskalne konsolidacije formalno izašla iz Procedure prekomjernog deficita u lipnju 2017. Međutim, još uvijek treba dosegnuti kriterij postupnog smanjenja prekomjernog javnog duga (koji je prema Komisijinoj analizi procijenjen na 84,2% u 2016., što predstavlja ozbiljan problem unatoč zaustavljanju njegovog rasta) te se i dalje nalazi u kategoriji država članica koje se suočavaju s prekomjernim makroekonomskim neravnotežama. Pozitivno iskustvo relativno brzog formalnog izlaska iz Procedure prekomjernog deficita potrebno je iskoristiti za nastavak provedbe reformi na koje upućuju preporuke izdane za Hrvatsku, posebice imajući u vidu da je prema posljednjim Komisijinim ocjenama ostvaren uglavnom ograničen napredak u njihovom ispunjavanju. Navedeno govori da treba poduzeti značajne aktivnosti kako bi se reforme potpuno provele i kako bi polučile željene rezultate. Prema zaključku Komisijinog priopćenja o preporukama po državama članicama za 2017. „strukturne reforme, zajedno s boljim korištenjem javnih proračuna, neophodne su u ostvarivanju punog potencijala gospodarstva EU-a“ (Europska komisija, 2017b, str. 17).

Literatura

Europska komisija (2016) *Report from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Central Bank and the European Economic and Social Committee Alert Mechanism Report 2017*. Brussels, 16. 11. 2016 COM(2016) 728 final

Europska komisija (2017a) *2017 European Semester: Assessment of progress on structural reforms, prevention and correction of macroeconomic imbalances and results of in-depth reviews under Regulation (EU) No 1176/2011*. Brussels 22. 2. 2017. COM (2017) 90 final

Europska komisija (2017b) *Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Central Bank, the European Economic and Social Committee, the Committee of the Regions and the European Investment Bank 2017 European Semester: Country-specific recommendations*. Brussels, 22. 5. 2017 COM(2017) 500 final

Europska komisija (2017c) *Recommendation for a Council recommendation on the 2017 National Reform Programme of Hungary and delivering a Council opinion on the 2017 Convergence Programme of Hungary*

Europski parlament – Economic Governance Support Unit (2017a) *In-Depth Analysis Economic Dialogue With European Commission on the European Semester Spring 2017 Package ECON and EMPL on 30 May 2017*. Dostupno na: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/602082/IPOL_IDA\(2017\)602082_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/602082/IPOL_IDA(2017)602082_EN.pdf)

Europski parlament – Economic Governance Support Unit (2017b) *In-Depth Analysis Impelmentation of the Macroeconomic Imbalance Procedure: State of play 2017 – June 2017*. Dostupno na: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2016/497739/IPOL_IDA\(2016\)497739_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2016/497739/IPOL_IDA(2016)497739_EN.pdf)

Europski parlament – Economic Governance Support Unit (2017c) *In-Depth Analysis Economic Dialogue with Croatia. ECON on 27 March 2017*. Dostupno na: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/602069/IPOL_IDA\(2017\)602069_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/602069/IPOL_IDA(2017)602069_EN.pdf)

Europski parlament – Economic Governance Support Unit (2017d) *Study Country Specific Recommendation for 2016 and 2017 A comparison and an overview of implemenation*. Dostupno na: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/602081/IPOL_STU\(2017\)602081_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/602081/IPOL_STU(2017)602081_EN.pdf)

Eurostat (2017) *Europe 2020 Indicators*. Dostupno na: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/europe-2020-indicators/europe-2020-strategy/headline-indicators-scoreboard> (19. 9. 2017.)

Vijeće EU-a (2013) *Council decision of 21 June 2013 abrogating decision 2004/918/EU on the existence of an excessive deficit in Hungary*. Luxembourg, 21 June 2013.

Vijeće EU-a (2014a) *Council decision of 17 June 2014 abrogating decision 2010/284/EU on the existence of an excessive deficit in the Czech Republic*. Luxembourg, 17 June 2014.

Vijeće EU-a (2017) *Council decision abrogating Decision 2014/56/EU on the existence of an excessive deficit in Croatia*. Luxembourg, 12 June 2017.

Prilozi

Tablica 1. Napredak u ostvarivanju ciljeva strategije Europa 2020. – razina EU-a

Ciljevi strategije Europa 2020. na razini EU-a	Posljednji dostupni podaci	Očekivano stanje u 2020., prema trenutačnim trendovima
1. Zapošljavanje: zaposleno je 75% stanovništva u dobi od 20 do 64 godine	71.1% (2016)	Cilj će se dosegnuti
2. Istraživanje i razvoj: 3% BDP-a EU-a ulaže se u istraživanje i razvoj	2.03% (2015)	Cilj se neće dosegnuti
3a Klimatske promjene i energetska održivost: emisije stakleničkih plinova smanjene su za 20% (ili čak 30%, uz odgovarajuće uvjete) u odnosu na 1990.	22% smanjenja (2015)	Cilj će se dosegnuti
3b Klimatske promjene i energetska održivost: 20% energije crpi se iz obnovljivih izvora	16.7% (2015)	Cilj će se dosegnuti
3c Klimatske promjene i energetska održivost: energetska učinkovitost povećana je za 20%	3.1% iznad cilja potrošnje primarne energije od 1483 Mtoe (2015)	Cilj će se dosegnuti
4a Obrazovanje: stopa ranog napuštanja školovanja manja je od 10%	10.7% (2016)	Cilj će se dosegnuti
4b Obrazovanje: barem 40% osoba u dobi od 30 do 34 godine završilo je visokoškolsko obrazovanje	39.1% (2016)	Cilj će se dosegnuti
5. Borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti: barem 20 milijuna ljudi manje živi u siromaštvu ili u opasnosti od siromaštva i socijalne isključenosti	Povećanje od 1.7 milijuna (u usporedbi s referentnom 2008. godinom, 2015.)	Cilj se neće dosegnuti

Izvor: Europska komisija, 2017b.

Tablica 2. Izvješće o mehanizmu upozoravanja 2017. - ljestvica pokazatelja i pragova za Češku, Hrvatsku i Mađarsku

2015	Vanjske neravnoteže i konkurentnost					Unutarnje neravnoteže					Pokazatelji zapošljavanja			
	Saldo tekućeg računa, (% BDP-a) 3-godišnji prosjek	Neto stanje međunarodnih ulaganja (% BDP-a)	Realni efektivni devizni tečaj - 42 trgovinska partnera, deflator UIPC promjena u % u 3 godine ±	Udio na izvoznom tržištu - % svjetskog izvoza promjena u % u 5 godina	Indeks nominalnih jediničnih troškova rada (2010=100) promjena u % u 3 godine	Indeks nominalnih jediničnih troškova rada (2010=100) promjena u % u 3 godine	Kreditni tok privatnog sektora kao % BDP-a	Dug privatnog sektora kao % BDP-a	Dug opće države kao % BDP-a	Stopa nezaposlenosti 3-godišnji prosjek	Ukupne obveze financijskog sektora (promjena u % u odnosu na prethodnu godinu)	Stopa aktivnosti - % ukupnog stanovništva u dobi 15- 64 (promjena u postotnim bodovima u 3 godine)	Stopa dugotrajne nezaposlenosti - % aktivnog stanovništva u dobi 15-74 (promjena u postotnim bodovima u 3 godine)	Stopa nezaposlenosti mladih - % aktivnog stanovništva u dobi 15-24 (promjena u postotnim bodovima u 3 godine)
Prag	-4/ +6%	-35%	±5% & ±11%	-6%	+9% & +12%	+6%	14%	133%	60%	10%	16,5%	-0.2pp	0.5pp	2pp
CZ	0,2	-30,7	-8,0	0,1	0,5	3,9	0,9	68,6	40,3	6,1	7,7	2,4	-0,6	-6,9
HR	2,7	-77,7	0,1	-3,5	-5,0	-2,4	-1,3	115,0	86,7	17,0	2,1	2,9	0,1	0,9
HU	3,0	-60,8	-6,9	-8,0	3,9	11,6	-3,1	83,9	74,7	8,2	0,4	4,9	-1,9	-10,9

Izvor: Europska komisija, 2016.

*crvenom bojom označene su vrijednosti koje prelaze utvrđeni prag